

Vlade svijeta moraju prioritzirati djecu u vrijeme klimatskih promjena

Komisija WHO–UNICEF–Lancet 2020. godine preporučila je da klimatske promjene budu prepoznate kao prijetnja djeci te pozvala vlade da usmjere politiku prema djeci i procijene njen utjecaj na njih.

U **februaru 2020. godine**, Komisija **WHO–UNICEF–Lancet**, kojom sam imala čast ko-predsjedavati, preporučila je da se djeca pozicioniraju u samo središte Ciljeva održivog razvoja (*Sustainable Developements Goals*). Istaknuto je da klimatske promjene predstavljaju posebnu prijetnju djeci i da države moraju prepoznati i odgovoriti na to, sada i u budućnosti. Komisija je pozvala vlade da stvore jedno sveobuhvatno odjeljenje ili sličan mehanizam na visokom nivou za koordinaciju rada za djecu, vođenje politike prilagođene djeci i procjenu učinka svih politika na djecu (*Clark et al., 2020*).

Ovu hitnu preporuku smo dali zbog raznih načina na koje klimatske promjene negativno utječu na djecu, a posebno na malu djecu. To dovodi u opasnost uspjehe postignute u zdravlju i dobrobiti djece širom svijeta, tokom mnogih decenija.

Prijetnje po zdravlje djece

Jedan od ključnih uticaja je na **zdravlje dece**. Procjenjuje se da **88% globalnog tereta bolesti**, koja se može pripisati klimatskim promjenama, javlja kod djece **mlađe od 5 godina**, kako u industrijaliziranim zemljama tako i u zemljama u razvoju (*Zhang et al., 2007; UNICEF, 2021*).

Klimatske promjene također utječu na pothranjenost djece. Stope pothranjenosti značajno su porasle od 2015. godine, dijelom zbog ekstremnih vremenskih pojava (*Niles et al., 2021.*). U **2019. godini, 34 miliona** ljudi patilo je od akutne nesigurnosti hrane uzrokovane vremenskim prilikama, što je povećanje od **17%** u odnosu na **2018. godinu** (*Informacijska mreža o sigurnosti hrane, 2020.*). Dok se pothranjenost u djetinjstvu smanjila u posljednjih nekoliko decenija na globalnom nivou, jedno od troje djece u zemljama sa niskim i srednjim prihodima i dalje pati od nje, mnoga od njih su mlađa od **5 godina** (*UNICEF, 2019.*).

Pothranjenost je naravno povezana sa siromaštvom. Prema procjenama Svjetske banke, ako se ne riješi uticaj klimatskih promjena, između 32 miliona i 132 miliona ljudi više bi moglo biti gurnuto u ekstremno siromaštvo do 2030. (*Jafino et al., 2020.*).

Djeca su raseljena

Klimatske promjene doprinose i većoj raseljenosti djece. Više od pola milijarde djece živi u zonama velikih poplava, a **160 miliona živi** u zonama jakih suša (*Međunarodna federacija društava Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, 2020.*). Studija provedena u Somalilandu otkrila je da su **450.000** od oko **milion raseljenih osoba Somalilanda djeca** koja su uglavnom bila prisiljena napustiti svoje domove zbog suše (*UNICEF-ov ured za istraživanje – Innocenti, 2019.*).

Uzmite u obzir jednu godinu, **2019. Širom svijeta te godine**, skoro **80 miliona ljudi – uključujući 30–34 miliona djece** – bilo je prisilno raseljeno zbog sukoba, klimatskih promjena i skoro 400 prirodnih katastrofa (*UNHCR, 2021; Centar za praćenje internog raseljenja, 2020*). U prvih šest mjeseci 2020. godine, još skoro 10 miliona ljudi raseljeno je zbog daljnjih prirodnih katastrofa (*Ured Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova (UNOCHA), 2019.*).

- Obrazovanje im je poremećeno
 - Kao rezultat raseljavanja, njihovo obrazovanje je poremećeno. Obrazovanje (uključujući programe obrazovanja u ranom djetinjstvu) i pristup osnovnim servisima su posebni problemi za djecu koja se raseljavaju preko granica.

Budući da prekogranično raseljavanje koje je rezultat klimatskih promjena ili prirodne katastrofe nije pravno priznato u **Konvenciji** o statusu izbjeglica iz **1951.** (*UNHCR, n.d.*), to se još uvijek ne smatra valjanim razlogom za podnošenje zahtjeva za status izbjeglice. Stoga su djeca raseljena u

kontekstu klimatskih promjena i prirodnih katastrofa često u lošijoj situaciji u pogledu pristupa osnovnim zdravstvenim i socijalnim uslugama, u poređenju sa onima koji su zvanično priznati kao izbjeglice. A bez pravne zaštite ili statusa, mnogi su u opasnosti da se razdvoje od roditelja, izgube članove porodice i/ili budu prisiljeni na trgovinu ljudima ili ranu udaju, sa dubokim **psihološkim i socijalnim implikacijama**.

Tokom suše **2010–2011. na Rogu Afrike**, na primjer, došlo je do značajnog povećanja broja maloljetnih djevojčica koje su očajne porodice prodale u brak u zamjenu za stoku (**UNOCHA, 2017**).

Klimatske promjene također stvaraju ogroman pritisak na društva, posebno u okruženjima koja su već krhka i mogu dovesti do oskudice resursa i raseljavanja stanovništva velikih razmjera. Kada se skloniš, voda, kanalizacija i sigurnost hrane su ugroženi, djeca su pod povećanim rizikom od smrtnosti, morbiditeta, eksploatacije, fizičke povrede i rodno zasnovanog nasilja (*Venton, 2011; Bodanac et al., 2016; Pegram i Colón, 2019*).

Sve se to dešava u ranom djetinjstvu, ključnom trenutku u razvoju djece. Da bi ostvarila svoj potencijal, djeci tokom svog životnog vijeka potrebno je pet međusobno povezanih komponenti njege: dobro zdravlje, adekvatna ishrana, sigurnost, odgovorna briga i mogućnosti za rano učenje (*Svjetska zdravstvena organizacija et al., 2018*). Ipak, zbog klimatskih promjena i drugih faktora, mnoga djeca nemaju pristup ovim komponentama.

Niska ulaganja u razvoj ranog djetinjstva imaju cjeloživotne posljedice na sposobnost djece da ostvare svoj puni potencijal (*UNICEF, n.d.*). Izloženost stresu uzrokovanom klimatskim promjenama u ranim godinama života također negativno utiče na ishode za buduće generacije (*Van Susteren, 2020*).

Davanje prioriteta djeci ima ekonomskog smisla

U posljednje tri decenije dramatično je povećanje broja djece širom svijeta koja prežive prvih nekoliko mjeseci i godina života. Smrtnost djece mlađe od *5 godina opala je za gotovo 60% od 1990.* (Međuagencijska grupa Ujedinjenih nacija za procjenu mortaliteta djece, 2019.). Mnoga djeca, međutim, ne napreduju u tim ključnim ranim godinama djetinjstva, niti u drugim važnim fazama svog razvoja do adolescencije.

Ne samo da je moralni imperativ dati prioritet ranom razvoju djetinjstva, već ima i dobar ekonomski smisao. Serija Lancet u „**Ranom razvoju djece**“ (2016.) je otkrio da bi koštalo otprilike *0,50 USD* po osobi godišnje da se dodaju usluge koje podržavaju razvoj ranog djetinjstva postojećim paketima zdravstvenih i nutricionističkih usluga (Richter et al., 2017.). Okvir za njegu napominje da za svaki dolar potrošen na razvoj u ranom djetinjstvu, povrat ulaganja može biti čak 13 dolara (Svjetska zdravstvena organizacija i dr., 2018.).

Komisija WHO–UNICEF–Lancet utvrdila je da nijedna zemlja, koliko god bila siromašna ili bogata, ne pruža uslove za podršku zdravom životu djece sada i zdravoj životnoj sredini za njihovu budućnost.

“Prvo, vlade i kreatori politike moraju prepoznati direktnu vezu između ranog razvoja djece i klimatskih promjena.”

Države moraju uspostaviti političku volju da pomognu djeci

S obzirom na nesrazmjerne izazove s kojima se suočavaju djeca u osjetljivim sredinama, uključujući one uzrokovane **klimatskim promjenama**, bit će potrebna ogromna politička volja da se obezbijedi pet komponenti njege.

Prvo, vlade i kreatori politike moraju prepoznati direktnu vezu između razvoja u ranom djetinjstvu i klimatskih promjena.

Takođe nam je očajnički potrebno više ulaganja u usluge zasnovane na dokazima koje podržavaju staratelje i daju maloj deci, posebno najugroženijoj, najbolji početak.

Osim toga, moramo integrirati politike koje se tiču ranog razvoja djece sa onima koje ublažavaju klimatske promjene i prilagođavaju se na njih. To znači da moramo usvojiti pristup djece u svim politikama, kako bismo pokrenuli akciju za povećanje jednakosti koja stavlja najugroženije među nama – **našu djecu – u centar svih naših napora**.

Rano djetinjstvo nije samo period osjetljivosti riziku, ali i vrijeme kada se prednosti ranih intervencija povećavaju, a rizici mogu smanjiti. Efikasne intervencije moraju biti integrisane u postojeće sisteme u zdravstvu, obrazovanju, socijalnoj i dječijoj zaštiti. Mnoge mjere su već dobro poznate, a neke od najjeftinijih inicijativa imaju trenutne, dugoročne i međugeneracijske koristi (Venton, 2011; Clark et al., 2020).

Životi mnogih miliona djece već su ozbiljno pogođeni onim što se dešava u našem klimatskom sistemu, a broj pogođenih će rasti u narednim godinama. Procjenjuje se da će do 2040. svako četvrto dijete živjeti u područjima s ekstremno ograničenim vodnim resursima (Pegram i Colón, 2019).

Uticaj klimatskih promjena na malu djecu je izuzetno zabrinjavajući. Hitna akcija je ključna. Moramo popuniti praznine u znanju i pronaći rješenja. Zajednice koje se bave djecom u ranom djetinjstvu i zajednice koje se bave pitanjima klimatskih promjena moraju na ove izazove odgovoriti zajedno, radi djece koja žive sada i radi generacija koje dolaze (Pegram i Colón, 2019.).

Pročitajte originalni članak na stranici <http://earlychildhoodmatters.online/2021-2>

Collections

Autorski tekstovi